บทที่ 4

ผลการทดลอง

4.1 การประดิษฐ์แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์สำหรับผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์

ได้ทำการประดิษฐ์แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ขนาด 0.5 ลิตร โดยใช้ท่ออะคลิลิค (acrylic) ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5.4 เซนติเมตร หนา 3 มิลลิเมตร ยาว 40 เซนติเมตร และปิดปลายทั้งสองข้างด้วยจุกยางเบอร์ 20 เจาะรูด้านข้างของท่ออะคลิลิคดังรูปที่ 4.1 ให้เป็นทางสำหรับให้ผลผลิตออกมาเมื่อทำการผลิตแบบต่อเนื่อง (continuous production) ที่ตำแหน่งความสูง 25 เซนติเมตรจากปลายด้านล่าง

ทำการเติมอากาศและอาหารลงในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นในระหว่างการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์โดยปั๊มอากาศและอาหารผ่านท่ออะลูมิเนียมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร ที่เสียบท่อผ่านจุกยางด้านล่างของคอลัมน์ส่วนซ่องสำหรับเติมหัวเชื้อ (inoculum port) ก็ใช้ท่ออะลูมิเนียมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2 เซนติเมตร เสียบผ่านจุกยางด้านบนของคอลัมน์ และใช้ปลายเข็มฉีดยาขนาด 0.2 เซนติเมตร เป็นช่องทางสำหรับเติมกรด เบสโดยเจาะรูผ่านจุกยางทางด้านบนสองรู (รูปที่ 4.1)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

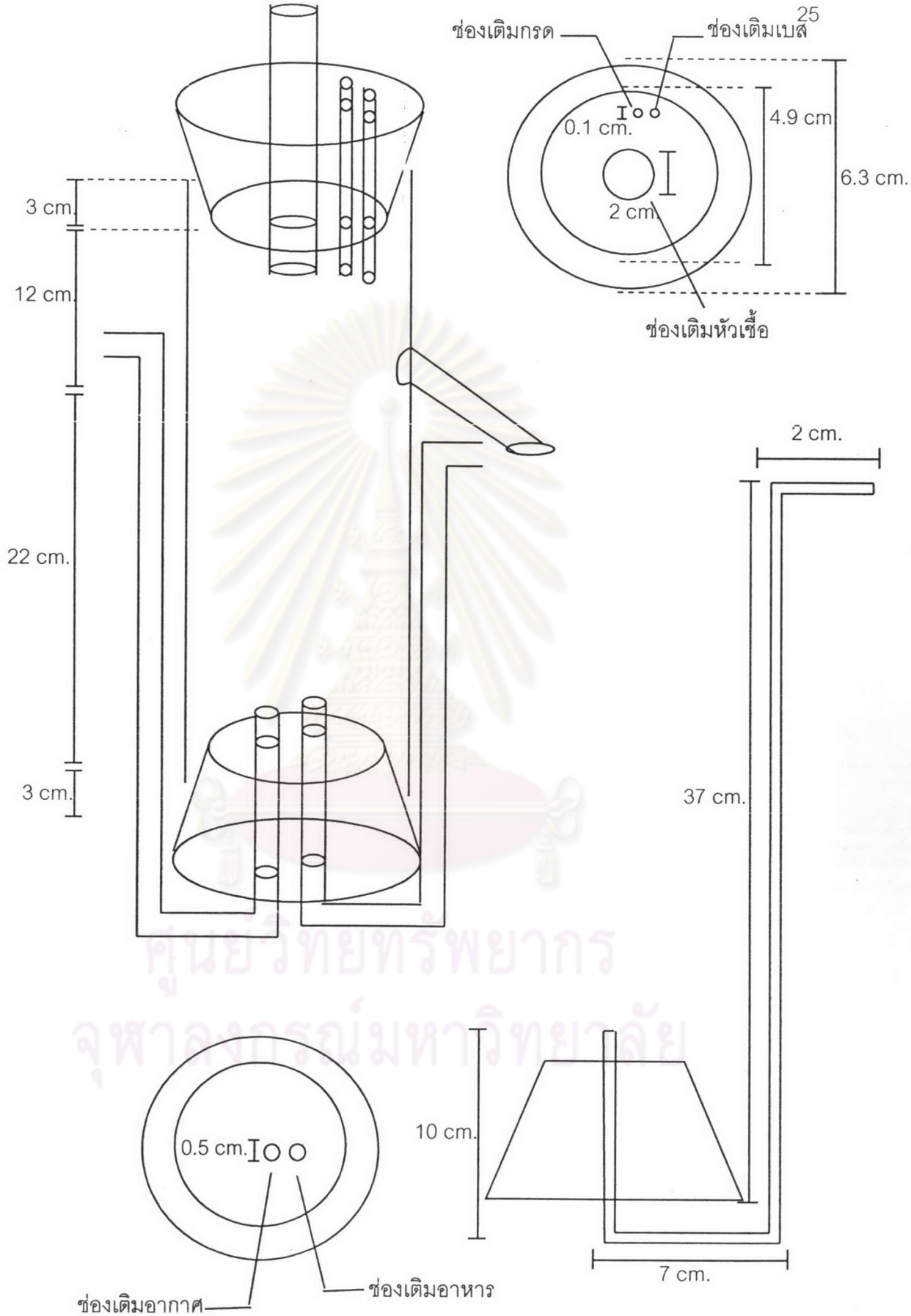

รูปที่ 4.1 แสดงโครงสร้างและขนาดของส่วนประกอบต่าง ๆ ของถังปฏิกรณ์ที่สร้างขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทดสอบความสามารถในการทนความร้อนของแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นโดยการนำไปนึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิต่าง ๆ คือ 121 องศาเซลเซียส, 110 องศาเซลเซียส และ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 นาที แม้จุดหลอมเหลวของอะคลิลิคคือ 130 องศาเซลเซียส แต่เมื่อนำแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นไปนึ่งที่อุณหภูมิ 121 และ 110 องศาเซลเซียส พบว่าท่ออะคลิลิคที่นำมาสร้างเป็นแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์นั้นโค้งงอและบิดเบี้ยว (ตารางที่ 4.1) ซึ่งน่าจะเป็นเพราะท่อในส่วนล่างต้องรับน้ำหนักจากส่วนบนและเมื่อโดนความร้อนทำให้ท่ออ่อนตัวขึ้นทำให้รับน้ำหนักไม่ไหวจึงงอ แต่พบว่าจุกยางที่นำมาปิดรูทั้งสองข้างของคอลัมน์และท่ออะลูมิเนียมที่นำมาใช้นั้นยังอยู่ในสภาพปกติ ในขณะที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ท่ออะคลิลิคยังคงสภาพเป็นปกติอยู่ได้ ดังนั้นการฆ่าเชื้อ (sterilization) แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ก่อนทำการผลิตจึงทำโดยนึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส 3-4 ครั้งก่อนที่จะนำมาใส่อาหารสำหรับผลิต

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางกายภาพของส่วนประกอบที่นำมาสร้างเป็นแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์หลังจากที่ทำการนึ่งที่อุณหภูมิ 100, 110 และ 121 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 นาที

อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส) เวลา 15 นาที	ลักษณะหลังการนึ่ง		
	ท่ออะคลิลิค	ท่ออะลูมิเนียม	จุกยาง
100	ปกติ	ปกติ	ปกติ
110	โค้งงอ	ปกติ	ปกติ
121	โค้งงอ	ปกติ	ปกติ

เมื่อทดลองเป่าอากาศลงในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นผ่านทางท่ออะลูมิเนียมพบว่าฟองอากาศที่ผ่านออกมาจากท่อมีลักษณะเป็นฟองขนาดใหญ่ ทำให้การละลายของออกซิเจนในคอลัมน์นั้นไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นจึงทำการนำเอาหัวทรายสำหรับให้อากาศในตู้ปลามาสวมเชื่อมต่อกับท่ออะลูมิเนียมสำหรับให้อากาศทำให้เมื่อให้อากาศจะทำให้อากาศแตกเป็นฝอยและละลายในน้ำได้ดีขึ้น

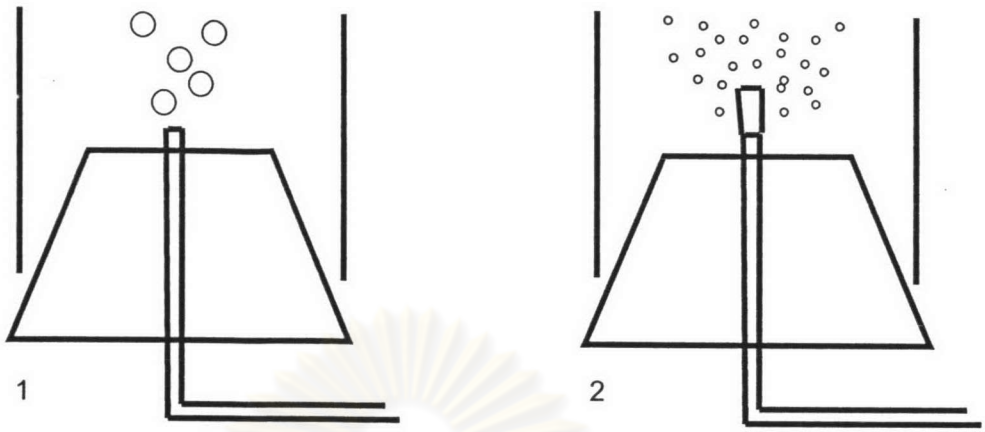

รูปที่ 4.2 แสดงลักษณะของฟองอากาศที่ออกมาจากท่อให้อากาศก่อนต่อพ่วงด้วยหัวทราย (1) และหลังต่อพ่วงด้วยหัวทราย (2)

4.2 การผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์โดยใช้แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้น

4.2.1) การผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์โดย *Penicillium* sp. H12

ใช้หัวเชื้อ *Penicillium* sp. H12 ที่เลี้ยงในอาหารสำหรับเลี้ยงหัวเชื้ออายุ 18 ชั่วโมง เติมลงในคอลัมน์ 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร ให้มีปริมาตรรวม 500 มิลลิลิตร แล้วทำการผลิตโดยใช้น้ำตาลเริ่มต้น 250 กรัมต่อลิตร ให้อากาศด้วยอัตราการให้อากาศ 1 vvm. ควบคุมค่าความเป็นกรดด่างเริ่มต้นเป็น 5.0 (วีระพงษ์ พรประสาทผล, 2545) แล้วทำการผลิตเป็นเวลา 60 ชั่วโมง โดยเก็บตัวอย่างทุก 3 และ 6 ชั่วโมง ดังแสดงในรูป 4.3

จากการทดลองพบว่า 9 ชั่วโมงแรกน้ำตาลซูโครสจะถูกใช้ไปอย่างรวดเร็วพร้อมกับมีฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดเคสโตส (kestose) เพิ่มขึ้นมาอย่างรวดเร็ว เมื่อเคสโตสเพิ่มขึ้นจนถึงจุดสูงสุดที่ชั่วโมงที่ 6 ก็เริ่มลดลง ปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดนีสโตส (nystose) ก็เพิ่มขึ้นพร้อมกับที่น้ำตาลซูโครสลดลงจนคงที่ในชั่วโมงที่ 12 และตลอดช่วงการผลิตจะมีการสะสมของน้ำตาลกลูโคส (glucose) เกิดขึ้นค่อนข้างสม่ำเสมอและมีน้ำตาลฟรักโตส (fructose) สะสมในอัตราที่ต่ำกว่ากลูโคสมากโดยพบว่าน้ำตาลซูโครสลดลงและคงที่ในชั่วโมงที่ 12 และเมื่อทำการพิจารณาปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ที่ผลิตได้พบว่าสามารถผลิตเคสโตสได้สูงสุด 112

กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 6 ผลิตนีสโตสได้สูงสุด 122.54 กรัมต่อลิตรในชั่วโมงที่ 30 และผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงสุด 194.04 กรัม ต่อลิตรในชั่วโมงที่ 6 (รูปที่ 4.3)

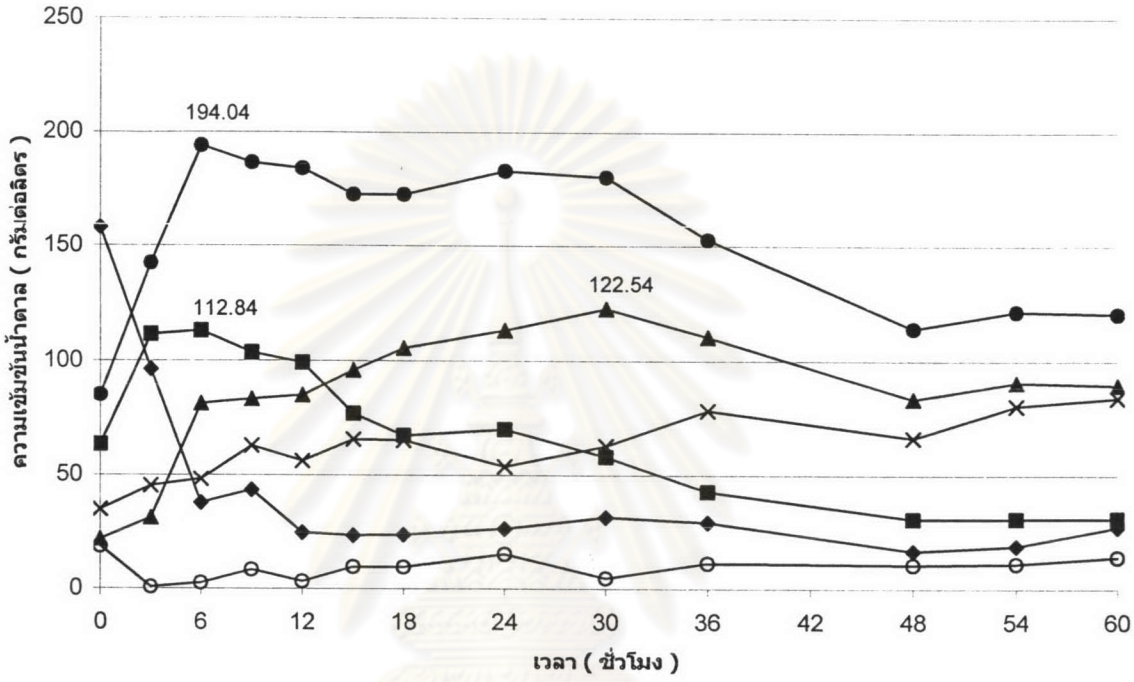

รูปที่ 4.3 แสดงรูปแบบการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์และปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้สูงสุดเมื่อทำการผลิตด้วยสายใยที่ได้จากการเลี้ยงหัวเชื้อ *Penicillium* sp. H12 **อายุ 18 ชั่วโมง (◆= ซูโครส, ■= เคสโตส, ▲= นีสโตส, ×= กลูโคส, ○= ฟรักโตส, ●= ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวม)**

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.2) ผลของอัตราการให้อากาศและปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นต่อการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์โดยใช้แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้น

การผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์มีหลายปัจจัยที่อาจจะมีผลต่อการผลิตและในขั้นตอนนี้ได้มีการออกแบบการทดลองเพื่อศึกษาอัตราการให้อากาศและปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นซึ่งอาจจะมีผลต่อการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์โดยเปลี่ยนอัตราการให้อากาศจาก 1 vvm. เป็น 0.2 vvm.และเปลี่ยนปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้นจาก 50 เปอร์เซ็นต์ โดยปริมาตรเป็น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร โดยยังคงใช้ปริมาตรรวมในการผลิต 500 มิลลิลิตร ควบคุมค่าความเป็นกรด ด่างที่ 5.0 และใช้เวลาผลิต 60 ชั่วโมงเช่นเดิม ซึ่งได้ออกแบบการทดลองโดยแบ่งสภาวะที่ใช้ในการทดลองเป็น 4 สภาวะดังต่อไปนี้

4.2.2.1) ใช้อัตราการให้อากาศ 1 vvm. และใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร

ในสภาวะนี้พบว่าสามารถผลิตเคสโตสได้สูงสุด 112.84 กรัมต่อลิตร ที่ชั่วโมงที่ 6, ผลิตนีสโตสได้สูงสุด 122.54 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 30 และผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงสุด 194.04 กรัมต่อลิตร (รูปที่ 4.4) ในชั่วโมงที่ 6

4.2.2.2) ใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm. และใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร

เมื่อเปลี่ยนอัตราการให้อากาศจาก 1 vvm. เป็น 0.2 vvm.โดยยังใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรพบว่าสามารถผลิตเคสโตสได้สูงสุด 127.05 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 3 ผลิตนีสโตสสูงสุดในชั่วโมงที่ 24 โดยผลิตได้ 104.95 กรัมต่อลิตร และผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดได้ 184.53 กรัมต่อลิตร (รูปที่ 4.4) ในชั่วโมงที่ 6 ด้วย

4.2.2.3) ใช้อัตราการให้อากาศ 1 vvm. และใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร

เมื่อทำการลดปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นจาก 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรเป็น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร พบว่าสามารถผลิตเคสโตสได้สูงสุด 106.40 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 18 ผลิตนีสโตสได้สูงสุด 97.09 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 60 และสามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงสุด 164.64 กรัมต่อลิตร (รูปที่ 4.4) ณ ชั่วโมงที่ 30

4.2.2.4) ใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm. และใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร

สุดท้ายเมื่อลดปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นเหลือ 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและใช้อัตราการอากาศ 0.2 vvm.พบว่าสามารถผลิตเคสโตสได้สูงสุด 113.48 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 18 ผลิตนีสโตสสูงสุดได้ 87.95 กรัมต่อลิตร ที่ชั่วโมงที่ 54 และสามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงสุด 154.01 กรัมต่อลิตร (รูปที่ 4.4) ในชั่วโมงที่ 30

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

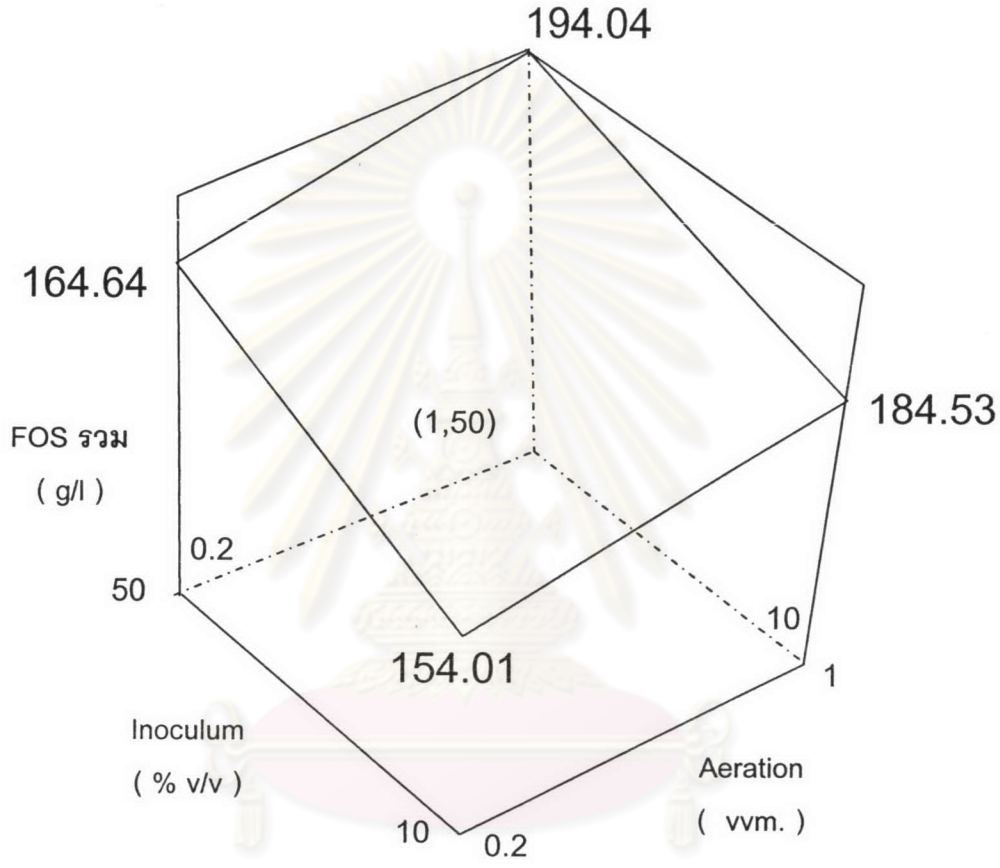

รูปที่ 4.4 แสดงปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์สูงสุดที่ผลิตได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้นและอัตราการให้อากาศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาทั้งสี่การทดลองจะพบว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอัตราการให้อากาศ หรือปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้รวมไปถึงปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดและอัตราการผลิตด้วย ซึ่งในที่นี้จะทำการพิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมที่ผลิตได้เพื่อใช้ในการศึกษาผลของอัตราการให้อากาศและปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นต่อการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์โดยใช้แอร์ลิฟทรีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้น ซึ่งจากการเปรียบเทียบสภาวะทั้งสี่ที่ทำการทดลองพบว่าสภาวะที่สามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงที่สุดคือเมื่อใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.โดยผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดได้ 194.04 กรัมต่อลิตร ส่วนในสภาวะที่ใช้ปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.จะทำให้ผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้ต่ำที่สุดคือ 154.01 กรัมต่อลิตร จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการลดปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นจาก 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร เป็น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร จะทำให้ปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดที่ผลิตได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัดส่วนการเปลี่ยนแปลงอัตราการให้อากาศจาก 1 vvm.เป็น 0.2 vvm.ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์สูงสุดที่ผลิตได้ไม่มากนัก

เมื่อพิจารณาปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์สูงสุดที่เปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนอัตราการให้อากาศจาก 1 vvm. เป็น 0.2 vvm.โดยหาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกันแล้ววิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติโดยใช้ค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ก็พบว่าปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์สูงสุดที่ผลิตได้นั้นไม่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ (รูปที่ 4.5) และเมื่อพิจารณาถึงปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์สูงสุดที่เปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้นจาก 50 เปอร์เซ็นต์ เป็น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร โดยนำค่าเฉลี่ยของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดเมื่อใช้ปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร และค่าเฉลี่ยของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดเมื่อใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรมาเปรียบเทียบกัน (รูปที่ 4.6) แล้วหาค่าความต่างทางสถิติก็พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์เช่นกัน

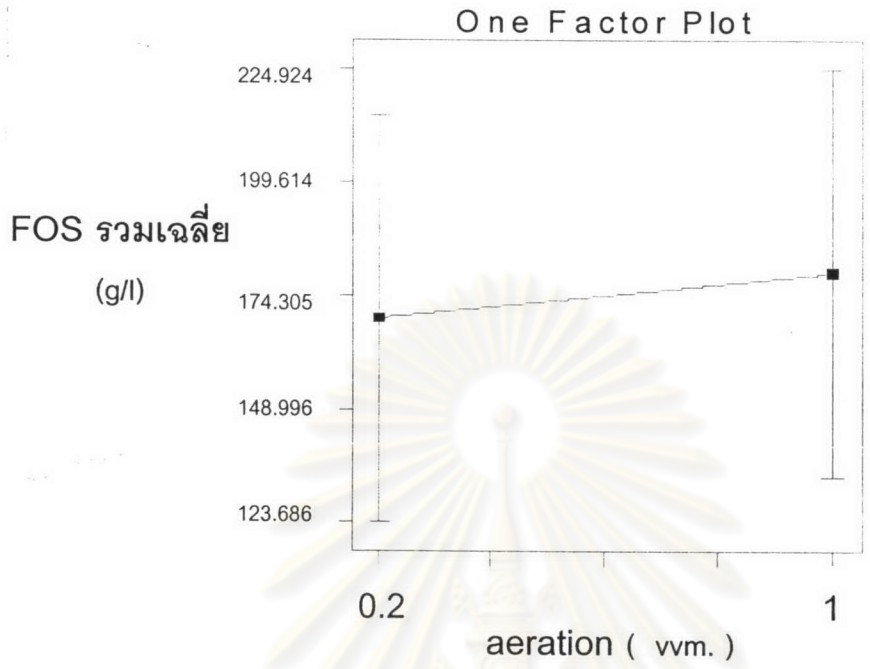

รูปที่ 4.5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดที่ผลิตได้เมื่อใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.และ 1 vvm.

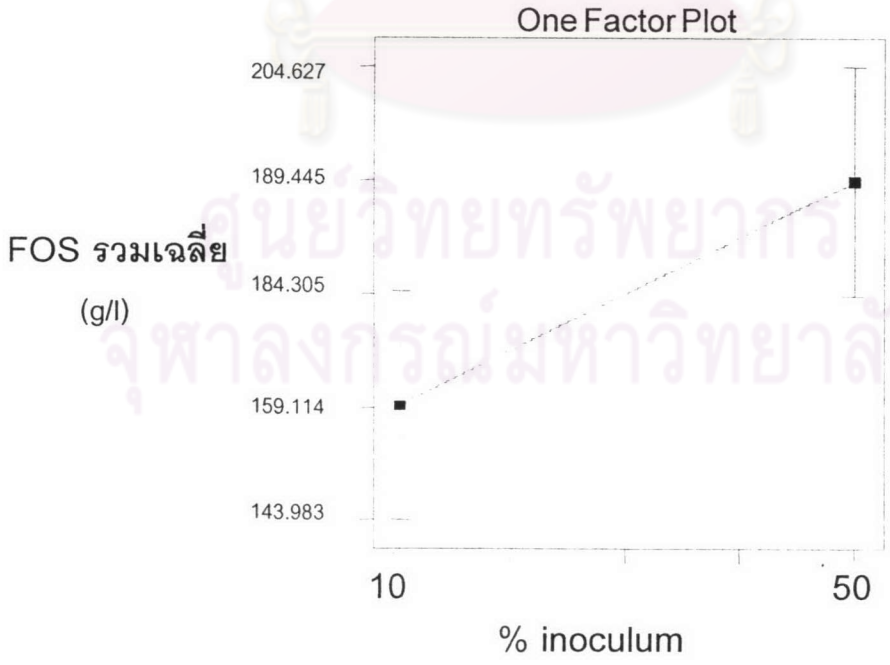

รูปที่ 4.6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดที่ผลิตได้เมื่อใช้ปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์ และ 50 เปอร์เซ็นต์ โดยปริมาตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แม้ว่าผลของอัตราการให้อากาศและปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้นจะไม่ให้ผลที่แตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อสังเกตค่าความแตกต่างของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมเฉลี่ยเมื่อใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 และ 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก (30.32 กรัมต่อลิตร) (รูปที่ 4.6) และที่หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร ก็ใช้เวลาที่ใช้ในการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ให้ได้ปริมาณสูงสุดนานกว่าการใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร (รูปที่ 4.7) ดังนั้นจึงควรหาปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นสำหรับผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ซึ่งทำให้ได้ผลผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงและใช้เวลาในการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงสุดใกล้เคียงกับการใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรมากที่สุด

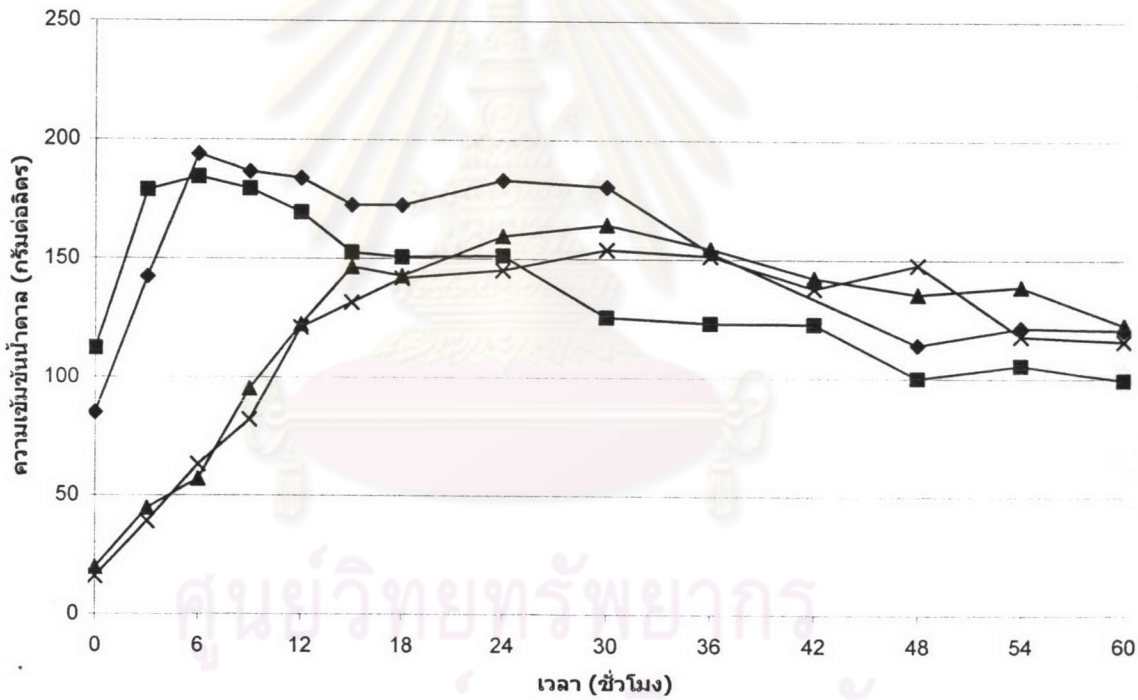

รูปที่ 4.7 เปรียบเทียบปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่าง ๆเมื่อทำการเปลี่ยนแปลงปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้นและอัตราการให้อากาศ

◆= หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 1 vvm.

■ =หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.

× =หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.

▲= หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 1 vvm.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.3) การหาปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นที่เหมาะสม

การทดลองนี้จะเป็นการทดลองหาปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้นที่ทำให้สามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ได้ปริมาณสูงและมีความเร็วในการผลิตใกล้เคียงกับการใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร

ทำการทดลองโดยแบ่งสภาวะสำหรับทำการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์เป็น 4 สภาวะ ด้วยการแปรผันปริมาณของหัวเชื้อ *Penicillium* sp. H12 เริ่มต้นที่จะใช้ในการผลิตเป็น 10 เปอร์เซ็นต์, 30 เปอร์เซ็นต์, 40 เปอร์เซ็นต์ และ 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรตามลำดับ แล้วทำการผลิตโดยให้น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 250 กรัมต่อลิตร อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.และทำการควบคุมค่าความเป็นกรด ด่างเริ่มต้นเป็น 5.0 หลังจากทำการทดลองผลิตในแต่ละสภาวะแล้วพบว่าที่หัวเชื้อเริ่มต้น 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรสามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงที่สุดคือ 193.30 กรัมต่อลิตร ส่วนที่หัวเชื้อเริ่มต้น 10, 30 และ 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรสามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดได้ 154.01, 165.82 และ 184.53 กรัมต่อลิตร ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2) โดยที่หัวเชื้อเริ่มต้น 30, 40 และ 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรนั้นผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดได้ในชั่วโมงที่ 6 ส่วนหัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงสุดในชั่วโมงที่ 30 (รูปที่ 4.8)

จากผลการทดลองที่ได้จึงต้องทำการพิจารณาเลือกระหว่างหัวเชื้อเริ่มต้น 40 เปอร์เซ็นต์ และ 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรเมื่อใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.ซึ่งเมื่อนำผลการทดลองที่ได้จากทั้งสองสภาวะไปทำการเปรียบเทียบกับปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดที่ได้จากการผลิตโดยใช้อัตราการให้อากาศ 1 vvm.และปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร พบว่าปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดที่ผลิตได้เมื่อใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรมีความใกล้เคียงกับปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมจากการผลิตโดยการใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและใช้อัตราการให้อากาศ 1 vvm.มาก (ปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุด 193.30 และ 194.04 กรัมต่อลิตร) ดังนั้นการใช้หัวเชื้อเริ่มต้น 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.ก็สามารถผลิตฟรักโตโอลิแซ็กคาไรด์ได้เทียบเท่ากับการใช้หัวเชื้อ 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร

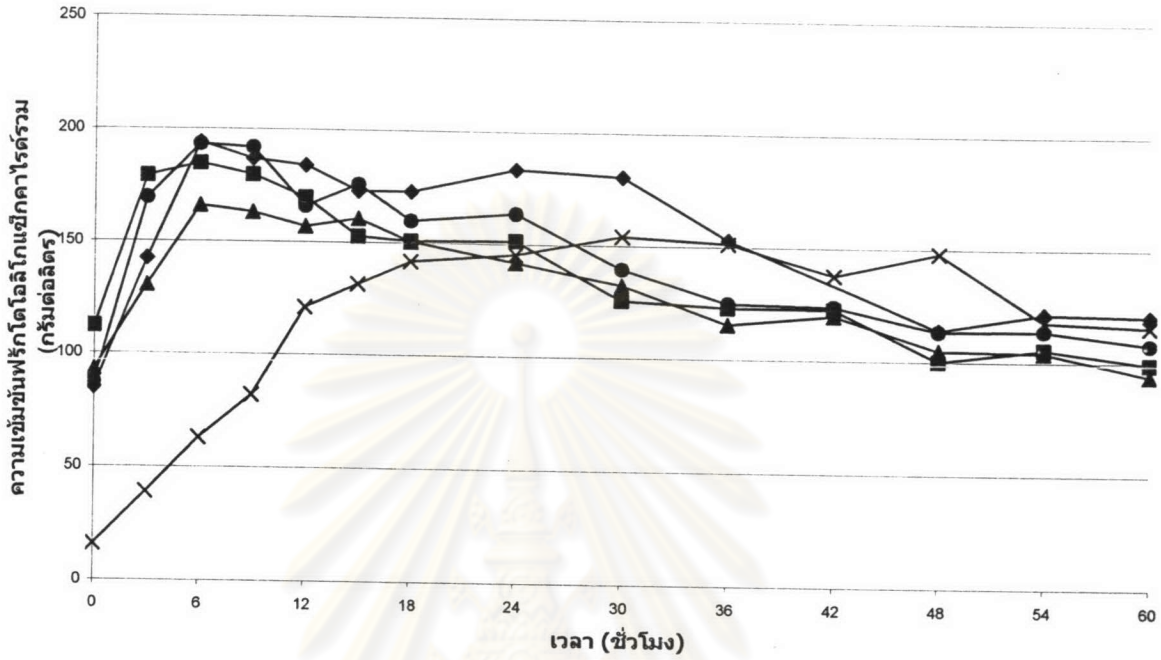

รูปที่ 4.8 เปรียบเทียบปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหัวเชื้อเริ่มต้น

◆= หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 1 vvm.

■ = หัวเชื้อเริ่มต้น 50 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.

●= หัวเชื้อเริ่มต้น 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.

▲= หัวเชื้อเริ่มต้น 30 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.

×= หัวเชื้อเริ่มต้น 10 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรและอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดที่ผลิตได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณของหัวเชื้อเริ่มต้น

สภาวะที่ใช้ในการผลิต (หัวเชื้อเริ่มต้น – อัตราการให้อากาศ)	ปริมาณ FOS รวมสูงสุด (กรัมต่อลิตร)
10 เปอร์เซ็นต์ – 0.2 vvm.	154.01
30 เปอร์เซ็นต์ – 0.2 vvm.	165.82
40 เปอร์เซ็นต์ – 0.2 vvm.	193.30
50 เปอร์เซ็นต์ – 0.2 vvm.	184.53
50 เปอร์เซ็นต์ – 1 vvm.	194.04

4.2.4) การหาปริมาณของน้ำตาลซูโครสเริ่มต้นสำหรับการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์โดยใช้แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้น

จากการทดลองในขั้นก่อนหน้านี้สรุปได้ว่าปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้นในการผลิตที่เหมาะสมคือ 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร ใช้อัตราการให้อากาศในคอลัมน์ 0.2 vvm.และควบคุมค่าความเป็นกรดด่างเริ่มต้นเป็น 5.0 และในการทดลองขั้นนี้จะเป็นการหาความเข้มข้นของน้ำตาลซูโครสเริ่มต้นที่เหมาะสมสำหรับการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นโดยจะทำการแปรผันความเข้มข้นของน้ำตาลซูโครสเริ่มต้นเป็น 200, 250 และ 300 กรัมต่อลิตร แล้วทำการผลิตโดยใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.ปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้น 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร และควบคุมค่าความเป็นกรด ด่างเริ่มต้นเป็น 5.0 ภายหลังจากที่ได้ทำการผลิตเป็นเวลา 60 ชั่วโมงพบว่า ที่ความเข้มข้นน้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 300 กรัมต่อลิตร สามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมได้สูงที่สุดคือ 244.24 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 9 ส่วนที่น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 200 กรัมต่อลิตร จะสามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดได้ 149.27 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 12 ส่วนการใช้น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 250 กรัมต่อลิตร สามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงสุดได้ 193.30 กรัมต่อลิตร ในชั่วโมงที่ 6 (รูปที่ 4.9)

จะเห็นว่าที่สภาวะในการผลิตเดียวกันเมื่อใช้น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 300 กรัมต่อลิตร จะทำให้ได้ผลผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมสูงที่สุดดังนั้นจึงเลือกใช้น้ำตาลซูโครสเริ่มต้นเข้มข้น 300 กรัมต่อลิตร ในการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้น

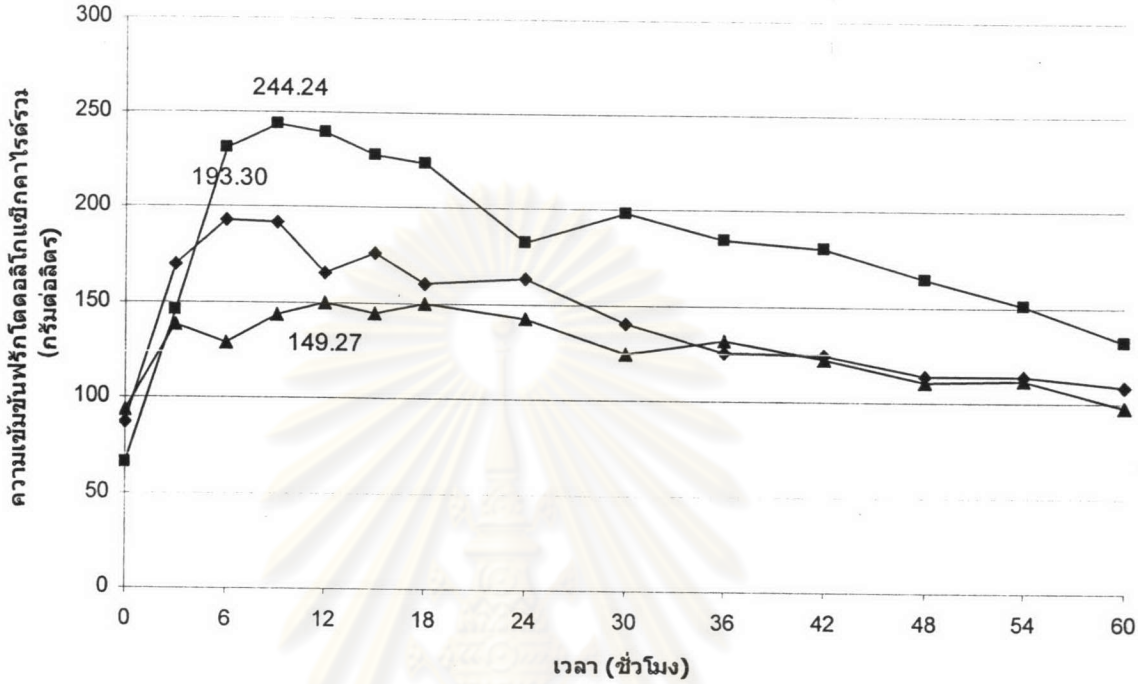

รูปที่ 4.9 เปรียบเทียบปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่างๆ เมื่อใช้น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 200 กรัมต่อลิตร (▲), 250 กรัมต่อลิตร (◆) และ 300 กรัมต่อลิตร (■),

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 การผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นโดยใช้วิธีการผลิตแบบต่อเนื่อง (continuous production)

เมื่อได้สภาวะสำหรับผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์และความเข้มข้นของน้ำตาลซูโครสเริ่มต้นสำหรับการผลิตจากการทดลองที่ผ่านมาในขั้นต้นแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นั้นมาใช้ในการทดลองผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์แบบต่อเนื่องในการทดลองต่อไปนี้

หัวเชื้อ *Penicillium* sp. H12 อายุ 18 ชั่วโมง 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตรถูกเติมลงในอาหารสำหรับผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ปริมาตรรวม 500 มิลลิลิตร โดยใช้น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 300 กรัมต่อลิตร ให้อากาศเข้าในคอลัมน์ด้วยอัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.และควบคุมค่าความเป็นกรดด่างเริ่มต้น 5.0 โดยเมื่อทำการผลิตไปเป็นเวลา 3 ชั่วโมงแล้วจึงเริ่มเติมน้ำตาลซูโครสความเข้มข้น 300 กรัมต่อลิตร ลงในคอลัมน์อย่างต่อเนื่องด้วยอัตราการเติม 50 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ต่อไปอีกเป็นเวลา 51 ชั่วโมง จากการทดลองพบว่าใน 3 ชั่วโมงแรกจะมีการใช้น้ำตาลซูโครสอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับการผลิตแบบแบทช์ (batch) และหลังจากนั้นเมื่อทำการเติมน้ำตาลซูโครสความเข้มข้น 300 กรัมต่อลิตร ลงไปอย่างต่อเนื่องในชั่วโมงที่ 3 แล้วพบว่าจะมีการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ทั้งเคสโตสและนีสโตสเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อย ส่งผลให้ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมเพิ่มขึ้นด้วยจนถึงในชั่วโมงที่ 6 แล้วจากนั้นทั้งเคสโตส, นีสโตส, และฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมจึงค่อย ๆ ลดลงมาและเริ่มคงที่ในชั่วโมงที่ 21 (รูปที่ 4.11) โดยหลังจากชั่วโมงที่ 21 พบว่ามีการผลิตเคสโตสและนีสโตสด้วยอัตราคงที่ 72.00 และ 10.86 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง ตามลำดับและมีการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมคงที่เฉลี่ย 82.86 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง และเหลือน้ำตาลซูโครสคงที่เฉลี่ย 178.94 กรัมต่อลิตร (ตารางที่ 4.3)

จากการทดลองจะพบว่าถึงแม้ว่าจะทำให้มีการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์คงที่ได้แต่จะเห็นได้ว่าปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมที่ผลิตได้นั้นลดลงอย่างมากก่อนที่จะคงที่ ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าอาจจะเนื่องมาจากการที่มีเซลล์ของ *Penicillium* sp. H12 ส่วนหนึ่งสูญเสียไปเนื่องจากไหลออกไปพร้อมกับผลผลิตในขณะที่ทำการผลิตแบบต่อเนื่อง เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการสูญเสียเซลล์ในขณะที่ทำการผลิตจึงได้ทำการใช้ฟองน้ำมาปิดรูที่ผลผลิตจะไหลออกจากทางด้านในเพื่อให้เซลล์ที่จะไหลออกมานั้นติดอยู่กับฟองน้ำในขณะที่ทำการผลิตแบบต่อเนื่องแล้วจึงทดลองทำการผลิตอีกครั้งโดยใช้ปริมาณหัวเชื้อเริ่มต้น, ปริมาณน้ำตาลซูโครสเริ่มต้นและสภาวะเดิมแต่ใช้ปริมาตรเริ่มต้น 250 มิลลิลิตร และเมื่อทำการผลิตไปได้ถึงชั่วโมงที่ 3 ก็ทำการเติมน้ำตาลซูโครสความเข้มข้น 300 กรัมต่อลิตร ลงในคอลัมน์ด้วยอัตราเร็ว 50 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง โดยไม่มีการปล่อยให้ผลผลิตออกมาจากคอลัมน์จนถึงชั่วโมงที่ 9 จึงทำการปล่อยผลผลิตให้ออกจากคอลัมน์โดยทำการทดลองไปจนถึงชั่วโมงที่ 54 จากการทดลองพบว่าน้ำตาลซูโครสลดลงอย่าง

รวดเร็วและการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ทั้งเคสโตส, นีสโตสและฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวม นั้นจะเพิ่มขึ้นในชั่วโมงที่ 3 และหลังจากทำการเติมน้ำตาลซูโครสอย่างต่อเนื่องในชั่วโมงที่สาม แล้วฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ที่ผลิตได้ก็ค่อย ๆ ลดลงจนเริ่มคงที่ในชั่วโมงที่ 15 (รูปที่ 4.11)โดยมีอัตราการผลิตเคสโตสคงที่เฉลี่ย 83.70 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง อัตราการผลิตนีสโตสคงที่เฉลี่ย 16.02 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง และอัตราการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมคงที่เฉลี่ย 99.73 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง โดยมีน้ำตาลซูโครสเหลือคงที่เฉลี่ย 146.47 กรัมต่อลิตร (ตารางที่ 4.3)

จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการป้องกันไม่ให้เซลล์หลุดออกจากคอลัมน์จะทำให้สามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ได้ด้วยอัตราการผลิตที่เพิ่มขึ้น (จาก 82.86 เป็น 99.73 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง) และเข้าสู่จุดที่ผลิตน้ำตาลได้คงที่เร็วกว่าการปล่อยให้เซลล์หลุดออกไป (จากที่ในชั่วโมงที่ 21 เป็นชั่วโมงที่ 15) แสดงว่าการที่ผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ได้ลดลงในการทดลองผลิตในขั้นต้นนั้นส่วนหนึ่งมีผลมาจากการสูญเสียเซลล์ไปในระหว่างการผลิตแบบต่อเนื่อง

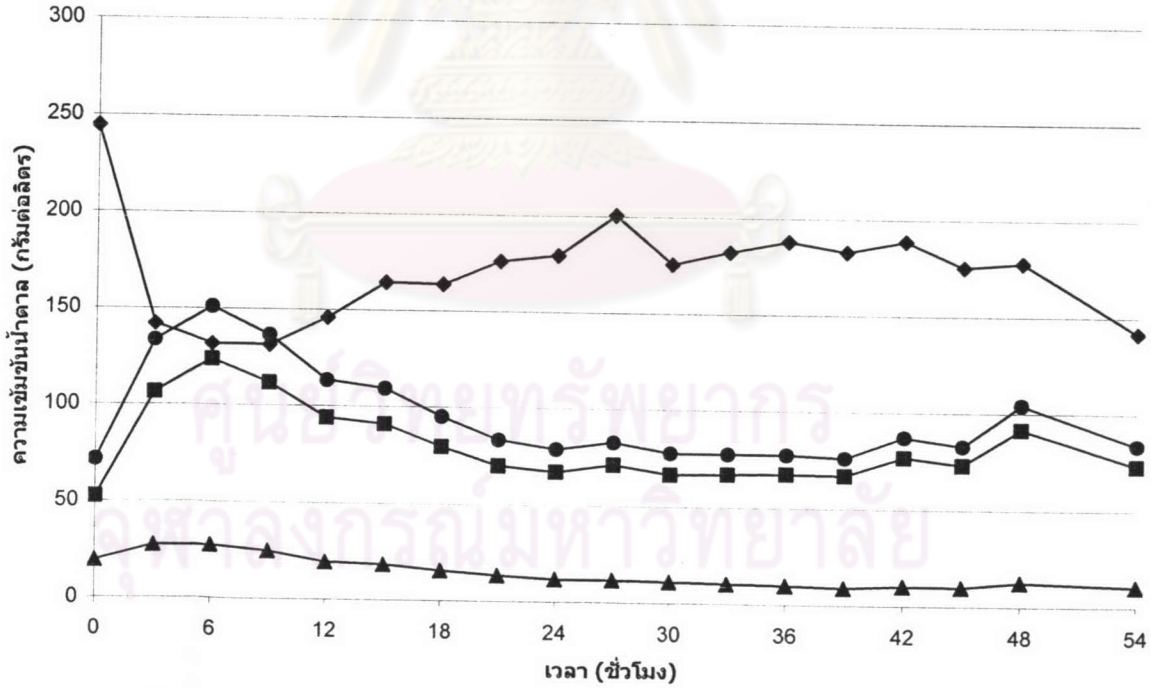

รูปที่ 4.10 แสดงรูปแบบการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์และปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ เมื่อทำการผลิตโดย *Penicillium* sp. H12 ในการผลิตแบบต่อเนื่อง

(◆= ซูโครส, ■= เคสโตส, ▲= นีสโตส, ● = ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวม)

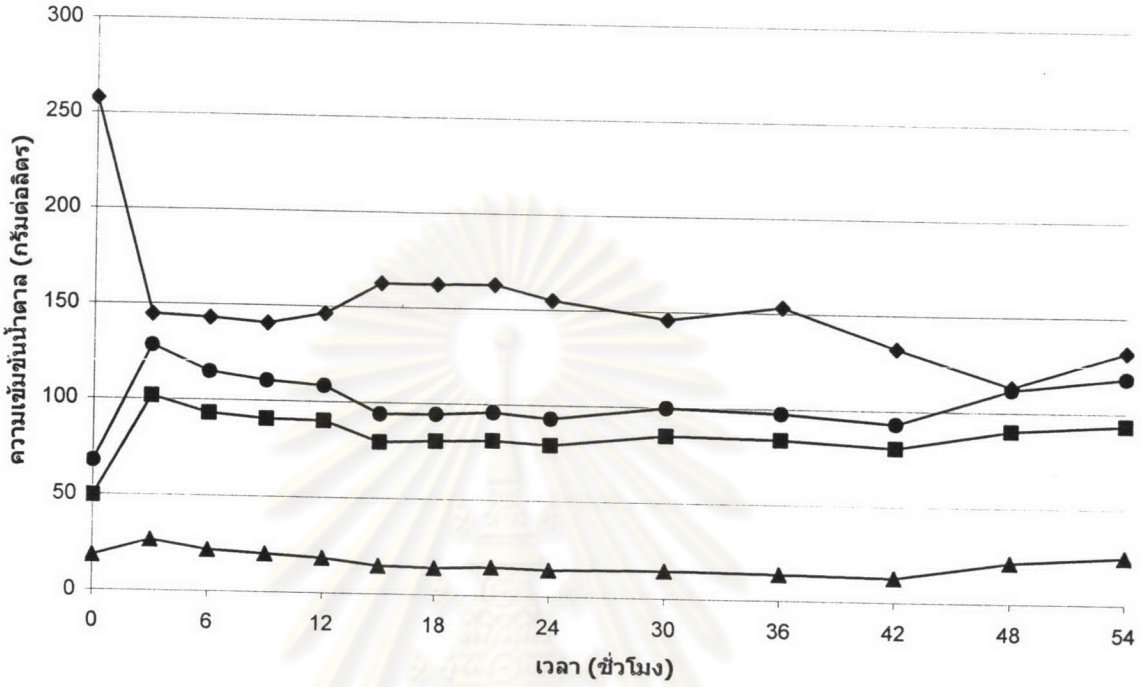

รูปที่ 4.11 แสดงรูปแบบการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์และปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ เมื่อทำการผลิตโดย *Penicillium* sp. H12 ในการผลิตแบบต่อเนื่องโดยมีการป้องกันเซลล์ของเชื้อราหลุดออกมากับผลผลิต (◆= ซูโครส, ■= เคสโตส, ▲= นีสโตส, ● = ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการทดลองผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์แบบต่อเนื่องที่ผ่านมาพบว่าถึงแม้จะมีการป้องกันไม่ให้สูญเสียเซลล์ของเชื้อราขณะที่ทำการผลิตแล้วก็ยังผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ได้ในปริมาณที่ไม่มากเท่าที่ควรซึ่งก็อาจจะเป็นเพราะการที่ทำการเติมน้ำตาลเพียงอย่างเดียวลงในคอลัมน์เป็นเวลานานนั้นทำให้เชื้อราขาดธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญทำให้ไม่สามารถเจริญได้ตามปกติส่งผลให้ผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ได้ไม่มาก ซึ่งหากมีการเติมธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญของ *Penicillium* sp. H12 ลงไปในคอลัมน์ขณะที่มีการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์อย่างต่อเนื่องด้วย คาดว่าน่าจะทำให้ผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ได้สูงขึ้นด้วย ดังนั้นจึงทำการทดลองผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์แบบต่อเนื่องโดยนอกจากจะมีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ของเชื้อราในระหว่างการผลิตแล้วยังทำการเติมธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญของ *Penicillium* sp. H12 ในระหว่างการผลิตอย่างต่อเนื่องด้วย โดยใช้หัวเชื้อ *Penicillium* sp. H12 อายุ 18 ชั่วโมง 40 เปอร์เซ็นต์โดยปริมาตร ในอาหารสำหรับการผลิตให้ได้ปริมาตรรวม 250 มิลลิลิตร ใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.น้ำตาลซูโครสเริ่มต้น 300 กรัมต่อลิตร และเริ่มทำการเติมน้ำตาลซูโครสความเข้มข้น 300 กรัมต่อลิตร พร้อมกับแร่ธาตุอย่างต่อเนื่องด้วยอัตราเร็ว 50 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง ในชั่วโมงที่ 3 ของการทดลองโดยมีการควบคุมค่าความเป็นกรด ด่าง เริ่มต้นเป็น 5.0 ภายหลังจากการผลิตเป็นเวลา 54 ชั่วโมง พบว่าหลังจากที่มีการเติมน้ำตาลซูโครสพร้อมกับแร่ธาตุอย่างต่อเนื่องในชั่วโมงที่ 3 ปริมาณของฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมที่ผลิตได้จะลดลงจนถึงในชั่วโมงที่ 12 เช่นเดียวกับการผลิตโดยมีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ของเชื้อรา แต่หลังจากนั้นปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นจนถึงชั่วโมงที่ 54 ก็ยังไม่คงที่เหมือนกับการผลิตโดยมีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ของเชื้อรา โดยพบว่ายังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่า 150 กรัมต่อลิตร (รูปที่ 4.12) ซึ่งทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าการผลิต ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ด้วยวิธีการเติมธาตุอาหารร่วมกับน้ำตาลซูโครสอย่างต่อเนื่องนี้จะเริ่มมีการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์อย่างคงที่ในชั่วโมงที่เท่าไรแต่ทำให้ทราบว่าเมื่อมีการเติมแร่ธาตุที่จำเป็นต่อ *Penicillium* sp. H12 ร่วมกับน้ำตาลซูโครสในระหว่างการผลิตจะทำให้สามารถเพิ่มอัตราการผลิตผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์อย่างต่อเนื่องได้อีกและพบว่าค่าน้ำหนักแห้งที่ได้จากการผลิตโดยมีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ของเชื้อราและมีการเติมธาตุอาหารในระหว่างการผลิตมีค่า 3.172 กรัม ในขณะที่น้ำหนักเซลล์แห้งของเชื้อราเมื่อทำการผลิตโดยป้องกันไม่ให้สูญเสียเซลล์ของเชื้อราขณะที่ทำการผลิตเพียงอย่างเดียวมีค่า 1.146 กรัมเท่านั้น

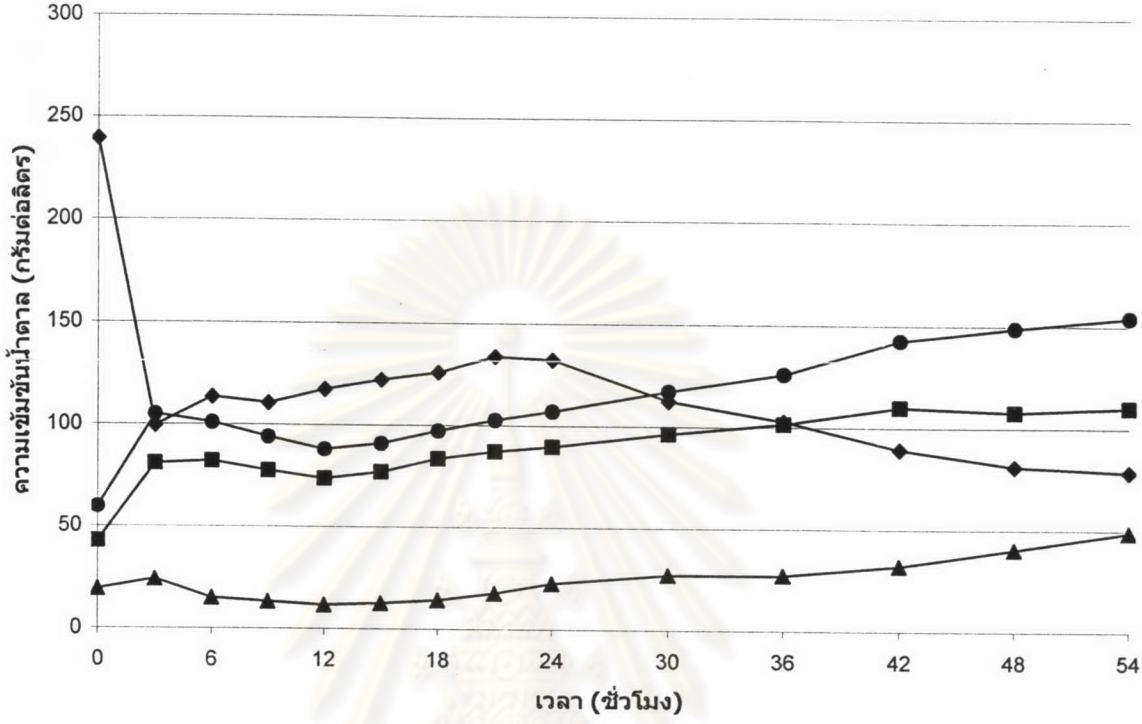

รูปที่ 4.12 แสดงรูปแบบการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์และปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ เมื่อทำการผลิตโดย *Penicillium* sp. H12 ในการผลิตแบบต่อเนื่องโดยมีการเติมแร่ธาตุที่จำเป็นต่อ *Penicillium* sp. H12 ร่วมกับน้ำตาลซูโครสในระหว่างการผลิตและมีการป้องกันเซลล์ของเชื้อราหลุดออกมากับผลผลิต (◆= ซูโครส, ■= เคสโตส, ▲= นีสโตส, ● = ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวม)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณารูปที่ 4.12 แล้วจะเห็นได้ว่าฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ที่ผลิตได้รวมถึงน้ำตาลซูโครสนั้นยังมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปยังไม่ถึงจุดที่คงตัวโดยฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกส่วนน้ำตาลซูโครสก็ยังมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกจึงได้ทำการทดลองการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์แบบต่อเนื่องโดยมีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ในระหว่างการผลิตและมีการเติมแร่ธาตุลงในคอลัมน์ระหว่างการผลิตอีกครั้งโดยเพิ่มระยะเวลาการผลิตเป็น 7 วันเพื่อหาช่วงเวลาที่การผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์คงที่ ซึ่งจากการทดลองพบว่าเริ่มมีการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวมคงที่ในชั่วโมงที่ 54 ด้วยอัตราการผลิตเฉลี่ย 154.09 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง เริ่มผลิตเคสโตสคงที่ในชั่วโมงที่ 66 ด้วยอัตราการผลิตเฉลี่ย 90.06 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง และเริ่มผลิตนีสโตสคงที่ด้วยอัตราการผลิต 63.99 กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง ในชั่วโมงที่ 72 โดยเริ่มมีปริมาณซูโครสเหลือคงที่ในชั่วโมงที่ 72 ปริมาณเฉลี่ย 40.27 กรัมต่อลิตร (รูปที่ 4.15 และตารางที่4.4) ดังนั้นจะเห็นว่าการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์แบบต่อเนื่องโดยมีการเติมธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับ *Penicillium* sp. H12 ลงไปด้วยจะทำให้สามารถผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ต่อเนื่องได้ด้วยอัตราการผลิตสูงที่สุดและมีน้ำตาลซูโครสคงเหลือเฉลี่ยน้อยที่สุดด้วยเนื่องจากเชื้อราสามารถเจริญได้เต็มที่และสามารถใช้วิธีนี้ผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ต่อเนื่องได้อย่างน้อย 7 วัน (รูปที่ 4.13)

ตารางที่ 4.3 แสดงอัตราการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ขณะที่ทำการผลิตแบบต่อเนื่องโดยใช้แอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นเมื่อใช้วิธีการผลิตที่ต่างกัน

วิธีการผลิต	อัตราการผลิต FOS เฉลี่ยหลังจากเริ่มผลิตได้คงที่ (กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง)			ปริมาณซูโครสเหลือคงที่เฉลี่ย (กรัมต่อลิตรต่อชั่วโมง)
	เคสโตส	นีสโตส	FOS รวม	
ไม่มีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ระหว่างการผลิต	72.00	10.86	82.86	178.94
มีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ระหว่างการผลิต	83.70	16.02	99.73	146.47
มีการป้องกันการสูญเสียเซลล์ระหว่างการผลิตและเติมแร่ธาตุในขณะผลิต	90.06	63.99	154.09	40.27

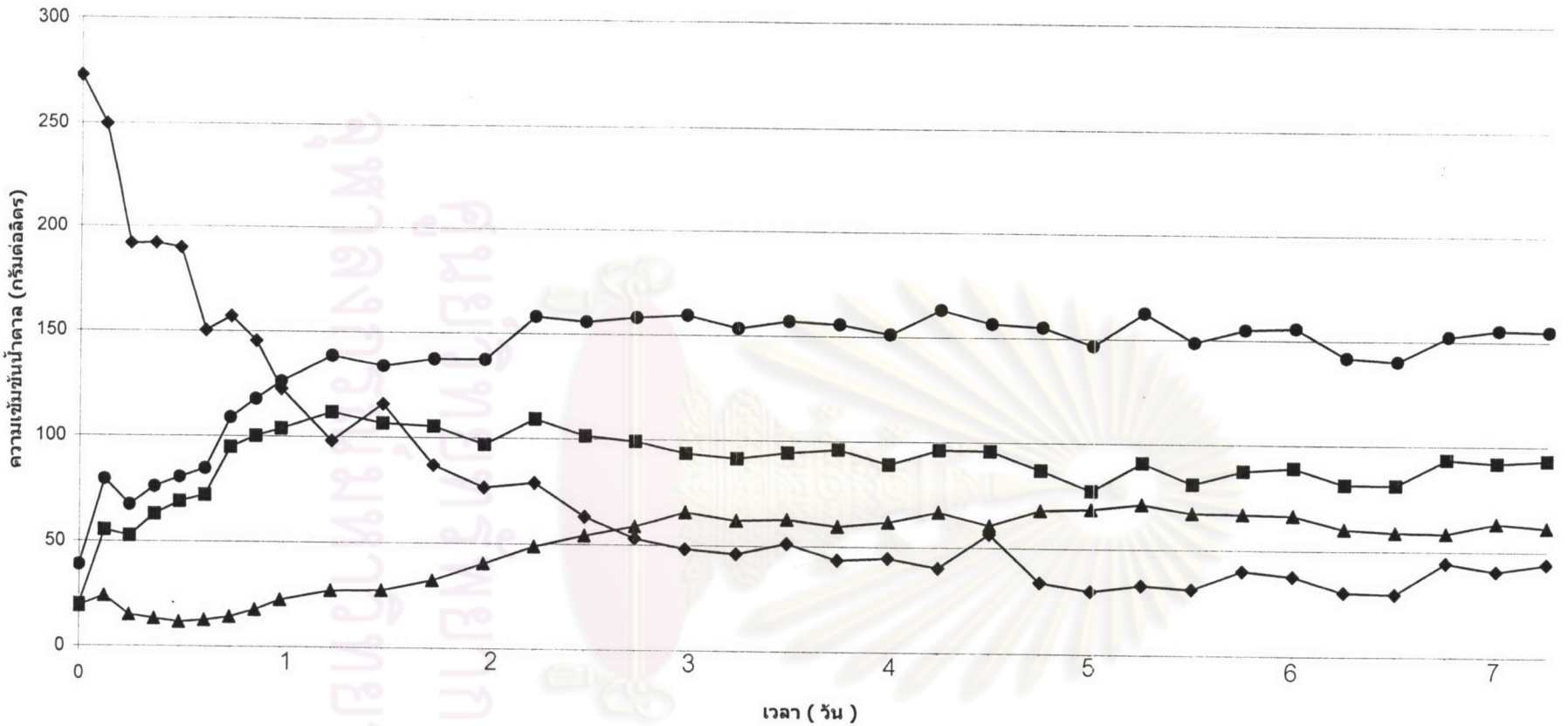

รูปที่ 4.13 แสดงรูปแบบการผลิตฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์และปริมาณฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์ชนิดต่าง ๆ ที่ผลิตได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ เมื่อทำการผลิตโดย *Penicillium* sp. H12 ในการผลิตแบบต่อเนื่องเป็นเวลา 7 วันโดยมีการเติมแร่ธาตุที่จำเป็นต่อ *Penicillium* sp. H12 ร่วมกับน้ำตาลซูโครสในระหว่างการผลิตและมีการป้องกันเซลล์ของเชื้อราหลุดออกมากับผลผลิต

(◆= ซูโครส, ■= เคสโตส, ▲= นีสโตส, ● = ฟรักโตโอลิโกแซ็กคาไรด์รวม)

4.4 การหาค่าสัมประสิทธิ์การส่งผ่านโดยปริมาตรของออกซิเจน (K_La) ของแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นโดยวิธีซัลไฟต์ออกซิเดชั่น (Sulphite Oxidation Method)

ทำการหาค่าสัมประสิทธิ์การส่งผ่านโดยปริมาตรของออกซิเจน (O_2) โดยผสมโซเดียมซัลไฟต์ (Na_2SO_3) 5 เปอร์เซ็นต์กับน้ำกลั่นแล้วเทลงในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นและปรับอัตราการให้อากาศเป็น 0.2 และ 1 vvm. โดยใส่คอปเปอร์ไอออน (Cu^{2+}) เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาและเก็บตัวอย่างทุก ๆ 10 นาทีเป็นเวลา 1 ชั่วโมง มาทำการไตรเตรทหาปริมาณโซเดียมซัลไฟต์ที่เหลือไม่ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในคอลัมน์ด้วยไอโอดีนที่ทราบความเข้มข้นแน่นอนแล้ว

เมื่อทำการไตรเตรทตัวอย่างที่เก็บได้จากคอลัมน์ที่เวลาต่าง ๆ เพื่อหาปริมาณโซเดียมซัลไฟต์ที่เหลือทั้งเมื่อใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 และ 1 vvm. ด้วยไอโอดีน (I_2) ความเข้มข้น 0.03 นอร์มอล โดยมีน้ำแป้ง 1 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ปริมาตร 0.5 มิลลิลิตรเป็นสารอินดิเคเตอร์ (indicator) พบว่าปริมาณของไอโอดีนที่ใช้ลดลงเมื่อใช้เวลาเพิ่มขึ้นดังแสดงได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงปริมาณของไอโอดีนในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ใช้ในการไตเตรทหาปริมาณของโซเดียมซัลไฟต์ที่ไม่ได้ทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์เมื่อใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm. และ 1 vvm.

อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.			อัตราการให้อากาศ 1 vvm.		
เวลา (นาที)	ปริมาณไอโอดีน		เวลา (นาที)	ปริมาณไอโอดีน	
	มิลลิลิตร	มิลลิโมล		มิลลิลิตร	มิลลิโมล
0	50.8	0.8128	0	51.3	0.8208
10	47.4	0.7584	10	50.0	0.8
20	45.8	0.7328	20	48.6	0.7776
30	43.9	0.7024	30	47.1	0.7536
40	42.2	0.6752	40	46.1	0.7376
50	39.5	0.632	50	40.0	0.64
60	37.7	0.6032	60	36.7	0.5872

และเมื่อนำปริมาณของไอโอดีนที่ใช้ไตรเตรทมาสร้างกราฟความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณไอโอดีนที่ใช้กับเวลาเมื่อใช้อัตราการให้อากาศ 0.2 และ 1 vvm. พบว่าที่อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.ได้ค่าความชัน 0.034 ส่วนที่อัตราการให้อากาศ 1 vvm. มีความชัน 0.038 (รูปที่ 4.14) จากนั้นนำค่าความชันที่ได้ไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การส่งผ่านโดยปริมาตรของออกซิเจนของแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์ที่สร้างขึ้นพบว่าที่อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.มีค่าสัมประสิทธิ์การส่งผ่านโดยปริมาตรของออกซิเจน 0.08 มิลลิโมลของออกซิเจนต่อลิตรต่อชั่วโมง ส่วนที่อัตราการให้อากาศ 1 vvm. มีค่าสัมประสิทธิ์การส่งผ่านโดยปริมาตรของออกซิเจน 0.09 มิลลิโมลของออกซิเจนต่อลิตรต่อชั่วโมง

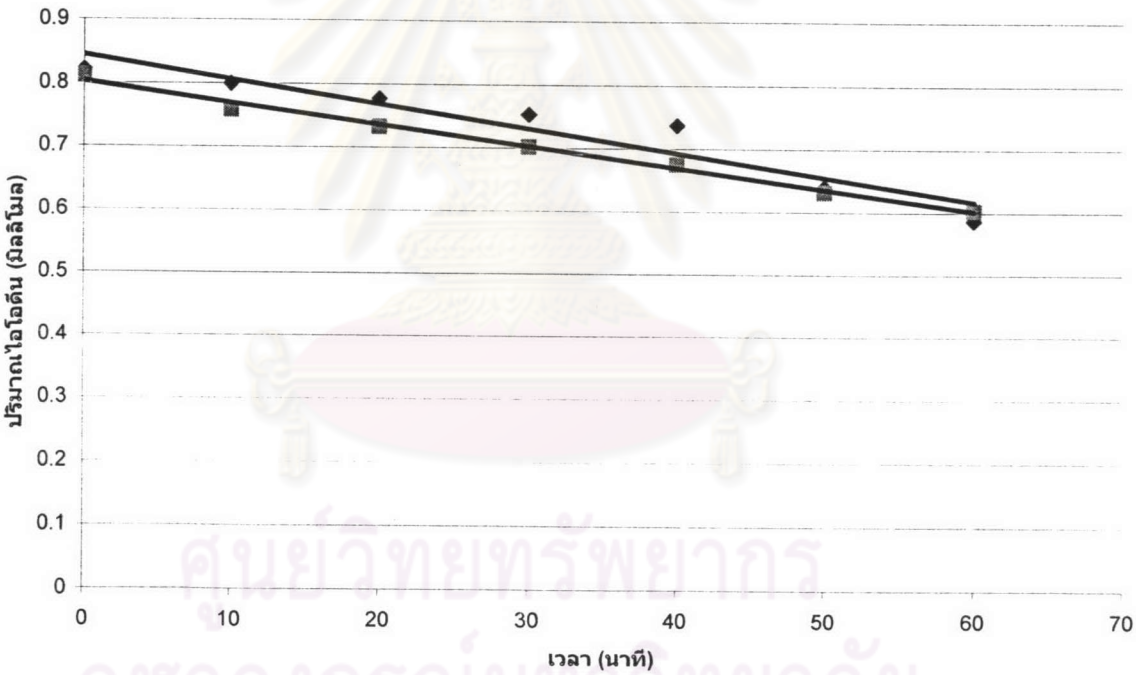

รูปที่ 4.14 **แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณไอโอดีนที่ใช้ในการไตรเตรทหาปริมาณของโซเดียมซัลไฟต์ในแอร์ลิฟท์รีแอคเตอร์เมื่อเวลาเพิ่มขึ้น (◆= อัตราการให้อากาศ 1 vvm., ■= อัตราการให้อากาศ 0.2 vvm.)**

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย